Regionsudvalgets udtalelse om »De europæiske markeder for elektricitet og gas: Tredje lovpakke«

(2008/C 172/11)

REGIONSUDVALGET

— peger på, at forbrugeren bør stå i centrum for alle overvejelser i forbindelse med åbningen af energimarkedet;

— går derfor ind for yderligere foranstaltninger, som sigter mod adskillelse på transmissionsområdet;

— ser positivt på, at lovpakken sigter mod at fuldbyrde det indre energimarked med supplerende lovforanstaltninger, som sigter mod at garantere nye markedsdeltagere en ikke-diskriminerende adgang til transmissionssystemerne og således fremme konkurrencen, samt at skabe en bedre koordinering mellem de regulerende myndigheder og TSO'erne, fremme investeringer i elproduktion og netværkene og forbedre markedsgennemsigtigheden;

— opfordrer Kommissionen til at undgå markedskoncentration og til med hensigtsmæssige foranstaltninger at fremme sameksistensen af flere private og offentlige markedsdeltagere. De medlemsstater, der ønsker det, bør kunne beslutte ikke at anvende reglerne for juridisk adskillelse af distributionsnetoperatører i forbindelse med integrerede elselskaber, som forsyner mindst 100.000 kunder, der er tilsluttet eller forsynes fra mindre isolerede net;

— udtrykker håb om, at der vil blive gjort en indsats for både at fremme den lokale og regionale energiproduktion på basis af vedvarende energikilder, der er i overensstemmelse med miljøforholdene i det pågældende område, og reducere energitransportomkostningerne og udledningerne i hele EU. Det er derfor nødvendigt på regionalt niveau at fremme specifikke energiplaner, som bør koordineres og integreres behørigt på nationalt og EU-plan;

Ordfører: Michel LEBRUN, medlem af Det Wallonske Parlament (BE/PPE)

Basisdokumenter:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/54/EF om fælles regler for det indre marked for elektricitet

KOM(2007) 528 endelig — 2007/0195 (COD)

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/55/EF om fælles regler for det indre marked for naturgas

KOM(2007) 529 endelig — 2007/0196 (COD)

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af et agentur for samarbejde mellem energimyndigheder

KOM(2007) 530 endelig — 2007/0197 (COD)

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1228/2003 om betingelserne for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling

KOM(2007) 531 endelig — 2007/0198 (COD)

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1775/2005 om betingelserne for adgang til naturgastransmissionsnet

KOM(2007) 532 endelig — 2007/0199 (COD)

Politiske anbefalinger

Generelle anbefalinger

REGIONSUDVALGET

1. minder om, at de lokale og regionale myndigheder yder et væsentligt bidrag til, at EU-initiativer krones med held og spiller en vigtig rolle i forbindelse med EU's energipolitik;

2. understreger, at energi har grundlæggende betydning for såvel borgerne som for virksomhedernes konkurrenceevne. De lokale og regionale myndigheder ønsker, fordi de er tætte på borgerne, at forbrugerne uden afbrydninger kan nyde godt af en elektricitets- og gasforsyning, til en konkurrencedygtig pris og med et højt serviceniveau;

3. peger på, at forbrugeren bør stå i centrum for alle overvejelser i forbindelse med åbningen af energimarkedet;

4. konstaterer, at adskillige medlemsstater endnu ikke har nået de opstillede mål for liberaliseringen af energimarkedet, og at der fortsat ikke findes noget egentligt indre marked for el og gas i EU;

5. er enigt med Kommissionens bemærkninger om manglerne på markederne for elektricitet og gas: stærk koncentration på markedet, høj grad af vertikal integration af energiselskaberne, fragmentering af markederne, manglende gennemsigtighed omkring bl.a. prisdannelse, manglende koordinering mellem transmissionssystemoperatørerne (TSO'erne);

6. ser positivt på, at lovpakken sigter mod at fuldbyrde det indre energimarked med supplerende lovforanstaltninger, som sigter mod at garantere nye markedsdeltagere en ikke-diskriminerende adgang til transmissionssystemerne og således fremme konkurrencen, samt at skabe en bedre koordinering mellem de regulerende myndigheder og TSO'erne, fremme investeringer i elproduktion og netværkene og forbedre markedsgennemsigtigheden;

7. ser positivt på, at udviklingen af de regionale markeder er blevet bygget ind i lovpakken; det ser dette som et afgørende skridt på vej mod et indre marked for el og gas i EU;

8. glæder sig over, at Kommissionen som målsætninger for EU's energipolitik opstiller ikke alene konkurrenceevne, men også forsyningssikkerhed og bæredygtighed, og at den understreger, at disse tre målsætninger ikke nødvendigvis er indbyrdes forenelige, hvilket kræver en nøje afvejning af de forskellige målsætninger;

9. anerkender, at forslaget til den tredje lovpakke først og fremmest sigter mod at forbedre det europæiske el- og gasmarkeds funktionsmåde, men ser også gerne, at pakken bidrager til at nå andre målsætninger for EU's politikker, som f.eks. forbedring af energieffektiviteten og bekæmpelse af klimaændringerne. Vedvarende energikilder bør derfor gøres til det mest anbefalelsesværdige alternativ;

10. henviser til en tidligere afgivet udtalelse, hvor Regionsudvalget talte for en internalisering af miljøomkostningerne i forbrugerpriserne (CdR 216/2005). Et sådant initiativ ville kræve en specifik lovgivning på EU-plan, men lovpakken indeholder ikke noget i den retning, hvorfor udvalget tilskynder Kommissionen til at foreslå et sådant system. I forbindelse med udarbejdelsen af et sådant system bør man dog sikre sig, at etableringen heraf ikke fører til en urimelig stigning i energipriserne, i betragtning af hvilke konsekvenser det ville få for EU's konkurrenceevne og realiseringen af målsætningerne for Lissabon-strategien;

11. mener til trods for Kommissionens overordnet set positive konsekvensanalyse af den tredje lovpakke om energimarkedet, at det er nødvendigt at være opmærksom på de sociale, økonomiske og miljømæssige konsekvenser af de foreslåede foranstaltninger, navnlig på regionalt og lokalt plan.

Det indre marked for elektricitet og gas

Konkurrence

REGIONSUDVALGET

12. minder om, at tanken med at liberalisere el- og gasmarkederne var at sætte en stopper for energiselskabernes monopoler i medlemsstaterne og at fremme konkurrencen. Dette kan imidlertid kun ske, hvis der på udbudssiden er flere producenter og flere leverandører, som er i reel konkurrence med hinanden;

13. konstaterer, at elproduktionen på de nationale markeder for tiden er domineret af et de facto-monopol eller af et oligopol. På naturgasområdet er antallet af potentielle producenter ikke alene begrænset, men producenter i lande uden for EU er ikke underlagt EU's regler, selv om de står for broderparten af leverancerne;

14. opfordrer Kommissionen til at undgå markedskoncentration og til med hensigtsmæssige foranstaltninger at fremme sameksistensen af flere private og offentlige markedsdeltagere. De lokale og regionale energiselskaber har her en nøglerolle at spille. Derfor bør de medlemsstater, der ønsker det, kunne beslutte ikke at anvende reglerne for juridisk adskillelse af distributionsnetoperatører i forbindelse med integrerede elselskaber, som forsyner mindst 100.000 kunder, der er tilsluttet eller forsynes fra mindre isolerede net;

15. insisterer på, at nye markedsdeltagere skal have mulighed for at investere i ny kapacitet til elproduktion og gasimport, således at der kan udvikles en situation med ens vilkår, som er befordrende for et konkurrencebaseret marked;

16. bemærker, at et konkurrencebaseret marked også giver de lokale og regionale elproducenter, som anvender vedvarende energikilder, fair adgang til forbrugerne;

Behovet for adskillelse

REGIONSUDVALGET

17. konstaterer, at den selskabsretlige og funktionelle adskillelse på transmissionsområdet, som har været obligatorisk siden 1. juli 2004, ikke er nok til at sikre et velfungerende marked, da den ikke fjerner den interessekonflikt, der skyldes den vertikale integration;

18. er enigt med Kommissionen i, at et vertikalt integreret selskab har en tilskyndelse til at se nettene som strategiske aktiver, der tjener den integrerede enheds markedsinteresser i stedet for at tjene netkundernes interesser og til navnlig at underinvestere i nye net af frygt for, at sådanne investeringer kunne hjælpe konkurrenterne til at trives på »dets« hjemmemarked;

19. går derfor ind for yderligere foranstaltninger, som sigter mod adskillelse på transmissionsområdet;

20. bemærker, at der blandt medlemsstaterne ikke er enighed om Kommissionens forslag om ejermæssig adskillelse, selv om det er et middel til at garantere lighed i netadgangen for alle leverandører og neutralitet i investeringspolitikken vedrørende transmissionsnettene;

21. mener derfor, at de medlemsstater, der ønsker det, bør have mulighed for at vælge den løsning, der er baseret på en uafhængig systemoperatør, men at de samtidig skal være opmærksomme på, at denne løsning set med aktionærernes øjne kan have visse uønskede konsekvenser (tab af kontrol, privatisering osv.). Derfor bør medlemsstaterne også have mulighed for at vælge »den effektive adskillelse«, der beror dels på transmissionssystemoperatørernes uafhængighed dels på klare ordninger for netværksinvesteringer;

22. ser gerne, at den selskabsretlige og funktionelle adskillelse på distributionsområdet, som kun har været obligatorisk siden 1. juli 2007, indføres ikke alene ved at følge lovens bogstav, men også dens ånd. For så effektivt som muligt at dæmme op for markedskoncentration er der samtidig behov for en strategi for støtte til små og mellemstore energiselskaber. Udvalget bifalder derfor, at den aktuelle undtagelse vedrørende mindre distributionsnetoperatører (med mindre end 100.000 kunder), fastholdes;

23. mener, at det ville være hensigtsmæssigt at opmuntre de lokale og regionale myndigheder til at gå aktivt ind i forvaltningen af transmissions- og distributionsnettene, som udgør hovednerven i energimarkedet;

Energitilsynsmyndighederne

REGIONSUDVALGET

24. understreger, at det er nødvendigt med uafhængige, men også ansvarlige og effektive tilsynsmyndigheder på et marked, hvor operatørerne kan have en monopolistisk og/eller dominerende stilling;

25. glæder sig over, at de nationale tilsynsmyndigheders beføjelser er blevet harmoniseret og styrket. Disse myndigheder bør ikke kun koncentrere sig om tilsynsvirksomhed, men også sikre et generelt velfungerende marked i kraft af ex ante skønsbeføjelser;

26. bemærker, at tilsynsmyndighederne ofte arbejder ud fra et alt for kortsigtet perspektiv med det sigte for enhver pris at reducere elektricitets- og gasnettariffer, hvorved de tilsidesætter langsigtede målsætninger som f.eks. en optimal udvikling af nettet og forbedring — eller i det mindste fastholdelse — af kvalitetsniveauet for nettet og de dertil knyttede tjenester. Man bør derfor få tilsynsmyndighederne til at anlægge en holistisk synsvinkel på deres opgave, som således ikke udelukkende bør handle om at regulere priserne;

27. fremhæver nødvendigheden af, at tilsynsmyndighederne har den nødvendige kompetence til at skabe incitamenter, således at der foretages de nødvendige investeringer i nettene, herunder investeringer, som er nødvendige af hensyn til anvendelse af vedvarende energi;

28. anmoder om, at tilsynsmyndighedernes metoder til benchmarking af priser og tariffer for adgang til transport- og distributionsnet ikke kun tager højde for de kvantitative aspekter (priser), men også de kvalitative aspekter (f.eks. pålidelighedskrav, når det gælder kvaliteten af nettene), med henblik på at bevare det nuværende kvalitetsniveau for nettene.

Investeringer, der skal sikre energiforsyningssikkerheden

REGIONSUDVALGET

29. bemærker, at energiforsyningssikkerheden er i fare, ikke alene fordi der kun foretages få investeringer i nye elværker, men at det også er af afgørende betydning for forsyningssikkerheden, at der anlægges nye net for transit og forsyning og at de eksisterende udbygges og forbedres; desuden er der brug for samkøringslinier, som vil kræve betydelige investeringer og overvindelse af store vanskeligheder i forbindelse med projektering og sagsbehandling;

30. understreger vigtigheden af et stabilt og attraktivt investeringsklima;

31. understreger betydningen af en spredning af energikilderne, når det gælder energiforsyningssikkerheden;

32. udtrykker håb om, at der vil blive gjort en indsats for både at fremme den lokale og regionale energiproduktion på basis af vedvarende energikilder, der er i overensstemmelse med miljøforholdene i det pågældende område, og reducere energitransportomkostningerne og udledningerne i hele EU. Det er derfor nødvendigt på regionalt niveau at fremme specifikke energiplaner, som bør koordineres og integreres behørigt på nationalt og EU-plan;

33. opfordrer Kommissionen til at træffe alle nødvendige foranstaltninger for at få både producenter og netoperatører til at investere i henholdsvis en udbygning af produktionsanlæg og infrastruktur til nettene for på retfærdig vis at give adgang til bæredygtig produktion på lokalt plan;

34. henleder imidlertid Kommissionens opmærksomhed på, at nettene på nuværende tidspunkt generelt ikke er udformet til at huse en stor del af de vedvarende energikilder. Der er derfor brug for investeringer og yderligere finansielle midler, således at nettene kan tilpasses den udvikling, der sker inden for vedvarende energi. Derudover bør man også undersøge mulighederne for lagring af energi, som kræver yderligere, betragtelige tillægsinvesteringer;

35. gør opmærksom på, at politikker for rationel energiudnyttelse og energieffektivitet er det bedste middel til at begrænse de nuværende spændinger mellem udbud og efterspørgsel på energiområdet.

Forbrugerbeskyttelse

REGIONSUDVALGET

36. minder om, at forsyningspligten bør være et nødvendigt supplement til konkurrencen, og at den fortsat bør stå i centrum for en liberalisering af markedet;

37. anbefaler, at det frie energiforbrugsvalg ledsages af stærke garantier for energiforbrugernes rettigheder. Det ville derfor være ønskeligt, om bestemmelserne i det fremtidige »europæiske charter for energiforbrugernes rettigheder« var juridisk bindende;

38. ser positivt på oprettelsen af et forum for detailleddet i lighed med Firenze- og Madrid-foraene;

39. anmoder Kommissionen om i højere grad at overvåge detailmarkederne og vurdere liberaliseringens konsekvenser for husholdningerne for dermed at øge forbrugernes tillid til energimarkedet og begrænse risikoen for markedsmanipulation;

40. understreger, at det er vigtigt med større åbenhed i fakturering af elektricitet og gas for at få forbrugerne til at ændre deres adfærd gennem energibesparelser og øget energieffektivitet;

41. understreger, at der bør indføres neutrale it-systemer, der er uafhængige af leverandørerne, og som giver mulighed for automatiseret styring af »switch«;

42. henleder Kommissionens opmærksomhed på, at en generel indførelse af intelligente målere bør være underkastet følgende to forhåndsbetingelser: det skal være økonomisk fornuftigt og stå i et rimeligt forhold til den energibesparelse, der kan opnås for de forskellige typer af forbrugere;

43. anbefaler at øge den fremtidige beskyttelse af sårbare forbrugere med henblik på at bekæmpe energifattigdom.

Agentur for samarbejde mellem energimyndigheder

REGIONSUDVALGET

44. anerkender, hvad grænseoverskridende spørgsmål angår, at der stadig savnes mulighed for regulering, og at der er behov for at forbedre sammenkoblingerne på visse dele af markedet;

45. går ind for at styrke ERGEG (Gruppen af Europæiske Tilsynsmyndigheder for Elektricitet og Gas) i stedet for at erstatte det med et nyt organ. Frem for at oprette en ny struktur med de omkostninger og administrative byrder, som dette måtte indebære, kunne man fortsætte på nuværende grundlag med en styrket ERGEG, der kunne have beføjelse til at løse problemer af grænseoverskridende karakter, og som ligeledes kunne tildeles de andre opgaver, der er tiltænkt det foreslåede agentur. Hvis dette ikke øger konkurrencen tilstrækkeligt, vil det derimod være på sin plads med et særskilt agentur.

Grænseoverskridende handel

REGIONSUDVALGET

46. glæder sig over, at den tredje lovpakke styrker samarbejdet mellem TSO'erne gennem etablering af et europæisk net af TSO'er. Herved opmuntres til grænseoverskridende handel med elektricitet og gas, der er en væsentlig forudsætning for et velfungerende indre marked. Høj overføringskapacitet er en grundlæggende teknisk forudsætning for såvel leveringssikkerheden som en velfungerende konkurrence på et fælles energimarked. Dette er navnlig aktuelt for de østlige EU-medlemsstater, som i princippet forsøger at løsrive sig fra den energipolitiske afhængighed af deres naboer mod øst;

47. finder, at man bør tilstræbe en gradvis udvikling hen imod regionale transmissionssystemoperatører;

48. bemærker, at Kommissionens forslag vedrørende det europæiske net af transmissionssystemoperatører for elektricitet og gas tildeler transmissionssystemoperatørerne en nærmest regulerende rolle, medens agenturets rolle synes at være begrænset til et høringsorgan. Visse regler såsom reglerne om gennemsigtighed og reglerne om udveksling henhører først og fremmest under de regulerende myndigheders kompetenceområde;

49. bifalder den forpligtelse, som er blevet pålagt det europæiske net af TSO'er på el-området til hvert andet år at offentliggøre en fællesskabsdækkende tiårig netinvesteringsplan;

50. udtrykker håb om, at nye markedsdeltagere, navnlig lokale og regionale el-selskaber, får adgang til samme markedsoplysninger som de »gamle« operatører.

Gastransmissionssystem

REGIONSUDVALGET

51. finder, at den begrænsede gasoplagringskapacitet, der ofte afhænger af de »gamle« operatører, i høj grad går ud over konkurrencen på gasområdet og indirekte el-området på produktionsniveau. Udvalget bifalder derfor de forslag, der sigter mod at forbedre adgangen til både oplagrings- og LNG-faciliteter;

52. støtter indførelsen af en såkaldt indgangs-/udgangsordning, hvor kapaciteten tildeles et område/en region i stedet for en bestemt gasledning, hvilket vil fremme konkurrencen.

Bruxelles, den 10. april 2008

Luc VAN DEN BRANDE

Formand for

Regionsudvalget